

Raadsvoorstel

Onderwerp: Programmabegroting 2021 (inclusief Meerjarenraming 2022-2024)
Datum: 11 november 2020
Agendapunt: 6
Behandeling: Opiniërend en besluitvormend
Portefeuille-
houder(s): Wethouder E. Dijkhuis
Steller: Peter Meijer: p.meijer@hethogeland.nl
Zaaknummer: Z.HHL.031007

1. Samenvatting

De begroting 2021 wordt aan uw raad voorgelegd met een positief meerjarig saldo met daarin verschillende onzekerheden en taakstellingen. De behandeling in uw raad staat geagendeerd voor 11 november 2020. Deze begroting moet voor 15 november 2020 worden ingediend bij provincie en ministerie. Met het vaststellen van de begroting geeft u ons college de bevoegdheid om uitgaven te doen binnen de door u beschikbaar gestelde budgetten.

2. Gevraagd of voorgesteld besluit

Wij stellen u voor:

- De aangeboden programmabegroting 2021 vast te stellen met een positief saldo van € 502.000, inclusief meerjarenraming 2022–2024 en de bijlagen;
- € 1 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve 'Sociaal Domein';
- € 271.500 toe te voegen aan de bestemmingsreserve 'Programma Krimp en Leefbaarheid'.

3. Inleiding

De begroting 2021 resulteert in een meerjarig sluitend perspectief, dat in lijn ligt met de Bouwstenennotitie. Er zijn echter veel onzekerheden, zoals de aanstaande herijking van het Gemeentefonds, de gevolgen van de Coronacrisis, alsmede de steeds verder oplopende tekorten in de Jeugdzorg. Gezien de grote opgave die moet worden ingevuld, ontkomen we ook niet aan verschillende taakstellingen in onze begroting, die echter al wel voor een groot deel zijn onderbouwd met plannen voor de uitvoering.

Lastige omstandigheden

De begroting 2021 heeft vorm gekregen onder lastige omstandigheden. Daar hebben wij u bij de Bouwstenennotitie reeds deelgenoot van gemaakt. Wij zien dat de tekorten in de jeugdzorg en de WMO verder blijven oplopen. Dat was een extra opgave in deze begroting.

Om de begroting sluitend te houden zijn aanvullende taakstellingen en een budgetplafond voor de kosten van de Jeugdzorg de enige manier om financieel het hoofd boven water te houden. Op deze wijze proberen wij de uitzettende lasten te beperken, maar geven we ook een signaal af aan provincie en rijk dat het zo niet langer kan.

Het is derhalve een grote opgave om als nieuwe gemeente koers te houden. Dat vraagt voortdurende aandacht van alle betrokkenen omdat zo te houden.

Uitwerking Bouwstenennotitie

Deze begroting is een uitwerking van de kaderstelling uit de Bouwstenennotitie, die in september met uw raad is besproken. Gezien de grote financiële opgave is daar een omvangrijk pakket met maatregelen gepresenteerd. Deze zijn in de voorliggende begroting uitgewerkt. Samen met verwerkte autonome ontwikkelingen heeft dit geleid tot een begroting met een financieel sluitend perspectief.

Wij presenteerden u in de genoemde nota tevens een aantal wensen die alleen langs de lijn 'nieuw voor oud' in de begroting konden worden opgenomen. Voor de aanstelling van cultuurcoaches en een verhoging van de subsidie aan Verhildersum is op deze wijze ruimte gevonden.

Ten slotte hebben we ook de meest recente ontwikkelingen in de begroting verwerkt. Daarbij kunt u denken aan de septembercirculaire (algemene uitkering) en bijstellingen als gevolg van volume ontwikkelingen en prijseffecten. Al deze factoren hebben uiteraard enige invloed op het in de begroting gepresenteerde saldo en meerjarig perspectief.

4. Financieel perspectief

Wij leggen u een begroting voor die zich kenmerkt door een positief meerjarig saldo met zoals gezegd een aantal grote opgaven en onzekerheden. Hieronder geven wij u een korte samenvatting van de uitkomsten van deze begroting en het meerjarig perspectief. Dit zetten we uiteraard af tegen de Bouwstenennotitie. Wij focussen ons hierbij zoals gebruikelijk op het structureel gepresenteerde saldo. Dit is namelijk waar primair op gestuurd moet worden en waar de toezichhouder op toetst.

Het in de Bouwstenennotitie gepresenteerde saldo bevatte zoals bekend verschillende nog te realiseren taakstellingen. Denk hierbij aan efficiency- en inkoopvoordelen, personele taakstellingen, Jeugdzorg en ontwikkelingen in de Eemshaven. Voor het merendeel liggen er plannen voor de invulling, maar op sommige onderdelen kunnen we minder invloed uitoefenen of is er sprake van een onzekere verwachting.

In de Bouwstenennotitie was het volgende structurele financiële perspectief opgenomen voor de jaren 2021-2023:

Meerjarig perspectief bij scenario 'Voorkeur'				
bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024
Perspectief begroting 2020	1.093	1.927	1.811	NNB
Effect meicirculaire	-169	217	-569	NNB
Effect invulling opgave scenario 'Voorkeur'	32	426	879	NNB
Verwacht perspectief	956	2.570	2.121	-

Voor de begroting 2021 wordt het meerjarenperspectief aangevuld met 2024. Ook ontwikkelingen die zich na de opstelling van de Bouwstenennotitie hebben voorgedaan hebben we in deze begroting verwerkt.

De grootste effecten zien we op het terrein van de Jeugdzorg en de WMO, die verdere stijgingen van de kosten laten zien. Deze worden enigszins gecompenseerd door positieve effecten op de bijstandsverlening (BUIG) en de Algemene Uitkering in 2021.

De ontwikkelingen die we ten opzichte van de Bouwstenennotitie in de begroting hebben verwerkt ziet u op hoofdlijnen in onderstaand overzicht:

Ontwikkelingen in begroting 2021				
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Geschrapte maatregelen BSN	-284	-284	-284	-284
Verhoging WMO	-587	-587	-587	-587
Stelpost WMO	100	100	100	100
Jeugd	-600	-600	-600	-600
Veiligheidsregio	-240	-240	-240	-240
Kapitaallasten	-282	25	201	513
BUIG	683	683	683	683
Stelpost prijsontwikkeling	385	385	385	385
Stofkam	100	100	100	100
Algemene Uitkering (bevolkingsdaling)	542			
Overige mutaties	-253	-243	115	115
Effect ontwikkelingen	-436	-661	-127	185

De bovenstaande ontwikkelingen worden in het hoofdstuk 'Toelichting Lasten en Baten' en in de samenvatting van de begroting nader toegelicht.

Rekening houdend met bovenstaande effecten, komen we tot het volgende structurele beeld:

Verloop meerjarig perspectief				
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021	2022	2023	2024
Verwacht perspectief BSN	956	2.570	2.121	NNB
Effect ontwikkelingen	-436	-661	-127	185
Verwacht perspectief	520	1.909	1.994	2.503

In bovenstaand overzicht zien we overschot van ruim € 0,5 miljoen in 2021, dat oploopt naar een structureel overschot van ruim € 2,5 miljoen in 2024.

Wij zien tegenover dit positieve begrote meerjarige saldo echter ook dat er verschillende forse taakstellingen in de begroting zijn opgenomen. Deze zijn deels functioneel ingevuld, maar moeten ook voor een deel verder worden ingevuld in de komende jaren. Denk hierbij aan de taakstelling op de personele lasten, efficiency, inkoop en de jeugdzorg. U vindt een nadere specificatie in het hoofdstuk 'Toelichting Lasten en Baten'.

Incidenteel begrotingssaldo

Naast het structurele begrotingssaldo benoemen we ook het incidentele deel van de begroting. Wij zien dat het incidentele overschot in 2021 per saldo ruim € 1 miljoen bedraagt. Dit heeft te maken met de frictie uitkering in het kader van de herindeling, die we nog tot en met 2022 ontvangen. In het kader van de geschetste problematiek in de jeugdzorg stellen wij u voor dit saldo grotendeels (€ 1 miljoen) te storten in de bestemmingsreserve Sociaal Domein. Hiermee dekken we het risico af dat de voorgenomen maatregelen op genoemd terrein in 2021 nog niet het volledig verwachte effect zullen hebben.

5. Specifieke onderwerpen

Naast bovenstaand beeld van de voorliggende begroting zijn er nog een aantal specifieke onderwerpen die we graag nog kort toelichten, omdat ze van belang zijn bij de behandeling van de begroting. Deze onderwerpen zijn:

- Corona Crisis;
- Personeelslasten/formatie gevolgen;
- Reserves en benodigd weerstandsvermogen;
- Lumpsumgelden aardbevingen;
- Lastendruk inwoners;
- De Tirrel

Bovengenoemde punten lichten we hieronder kort toe:

Corona crisis

De crisis heeft veel mensen op verschillende manieren geraakt. Ook in Het Hogeland. Tegelijkertijd draait de gemeente door. Het Hogeland heeft laten zien vitaal en veerkrachtig te zijn. Als college zijn wij daar trots op en hebben wij waar mogelijk bijgedragen aan die veerkracht en vitaliteit. En dat blijven wij doen. In de voortgangsrapportages nemen we een aparte 'Coronaparaagraaf' op. Daarbij gaan we ook in op de financiële gevolgen van de coronacrisis.

De compensatie die wij van het Rijk hebben ontvangen, lijkt op dit moment voldoende om de extra kosten en de lagere inkomsten op te vangen. De onzekerheden blijven echter bestaan en daarom reserveren wij de middelen in de algemene uitkering die het gevolg zijn van het bevriezen van de 'opschalingskorting'. Voor 2021 gaat dit om een bedrag van € 458.000. Tevens hebben we rekening gehouden met een aanvullend risico in de berekening van ons weerstandsvermogen.

Personeelslasten/formatie gevolgen:

Zoals u weet zat er in de begroting van 2020 een forse taakstelling op onze personele lasten. Wij willen de personele lasten tot en met 2023 met ca. 2,2 miljoen verlagen, om weer op het niveau van voor de herindeling te komen. Inmiddels worden er grote slagen gemaakt in de realisatie van deze taakstelling. Met behulp van een hiervoor opgesteld plan hebben we inmiddels ca. € 1 miljoen van deze taakstelling gerealiseerd en liggen we goed op koers. De komende jaren zal langs de lijnen van het plan ook invulling gegeven worden aan het restant van de taakstelling. Ten opzichte van de kaderstelling uit de Bouwstenennotitie zijn de personele lasten zodoende budgetneutraal verwerkt.

Een uitgebreidere toelichting op de formatie vindt u in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Reserves en benodigd weerstandsvermogen:

Essentieel onderdeel van de begroting is de paragraaf 'Risicobeheersing en Weerstandsvermogen'. Voor een overzicht van de opgenomen risico's verwijzen we naar de in de begroting opgenomen paragraaf.

Het benodigde weerstandsvermogen komt, rekening houdend met bovenstaande, uit op € 6,1 miljoen. Dit bedrag wordt afgezet tegen het beschikbare weerstandsvermogen. Dit beschikbare weerstandsvermogen is met € 6,2 miljoen niet ruim. Wij zien echter met de voorgestelde maatregelen en ontwikkelingen de komende jaren een stijgende lijn in het beschikbare weerstandsvermogen. Dat geeft dan iets meer ruimte om de risico's te kunnen opvangen, maar de marge blijft bescheiden.

Lumpsumgelden aardbevingen:

Wij willen ook graag benoemen dat we in deze begroting ca. € 1,9 miljoen lumpsumvergoeding in het kader van de gaswinningsproblematiek hebben opgenomen.

Deze inkomsten hebben we structureel verwerkt, omdat wij aannemen deze middelen de komende jaren nog te ontvangen. Ca. € 1 miljoen was reeds structureel opgenomen in onze begroting ter dekking van de inzet van bestaande formatie in het gaswinningsdossier. De verhoging van de vergoeding geeft enige ruimte voor additionele personele inzet op het gaswinningsdossier.

Lastendruk inwoners

Door onze grote financiële opgave zijn we genoodzaakt ook de lokale lasten te verhogen. Wij deden u hiertoe reeds voorstellen in de Bouwstenennotitie. De tarieven voor de OZB stijgen fors en ook de geharmoniseerde tarieven voor de afvalstoffenheffing zullen voor een groot deel van onze inwoners een verhoging van de aanslag betekenen. Wij hebben in dit kader gemeend de tarieven met betrekking tot de rioolheffing voor 2021 te verlagen. Daarmee compenseren we gedeeltelijk de verhoging op de andere onderdelen van de lokale lasten. In de paragraaf 'Lokale Heffingen' vindt u een weergave van de voorgestelde tarieven en de lastendruk voor 2021.

De Tirrel

U heeft onlangs een besluit genomen over een verhoogd investeringskrediet voor de bouw van De Tirrel. De gevolgen van dit besluit konden we helaas niet meer cijfermatig in de voorliggende begroting verwerken. Wij nemen de gevolgen voor de kredieten en de kapitaallasten daarom mee in de reguliere P&C momenten, conform de besluiten die u heeft genomen.

Bijlage:

1. Begroting Het Hogeland 2021

Winsum, 20 oktober 2020

Burgemeester en wethouders van de gemeente Het Hogeland,

Gemeentesecretaris,

Burgemeester,

Paul van Vilsteren

Henk Jan Bolding